

Изази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се у
плаћеним новцима непе-
средно администрацији „Гл.
Црногорца“ на Цетиње, а
може се и картом уплат-
ним на пошту у Котор.
Дописа шаљу се уредниш-
тву. Рукописи се не враћају

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

БУДАПЕШТА, 17 јануара. — Предсједник министарства, Коломан Тиса, одговарајући на интервјуације посланика Игњата Хелфије и Николе Перцела о Русији, Бугарској и тројном савезу, рече: Нема никаквог разлога ни повода сумњи о тврдој вјери између савезних великих држава; смјер је томе савезу одржање мира. Ради одлучнога кретања војске у Русији и премјештања чета према границама наше (аустро-угарске) царевине, наша је дужност, и ако потпуно вјерујемо мирољубивијем изјавама руског Цара те се клонимо сваке сијенке задијевања, да се побринемо за сваки случај да је све наредно што захтијева поузда-ност нашијех граница и обранбена снага наше војске. — Тиса и онет увјерава, да савез великих држава средње Јевропе није никад имао другога основа до једино обране. На пошљедак вели Тиса да се узда да ће владаоци и владе мирољубивијих држава успјети да одрже мир и да ослободе Јевропу од чувства неизвјесности те је тако тешко притискује.

АТИНА, 17 јануара. — Размирица грчко-румунска престала је, у свијед заузимања румунске владе, која је изјавила да прима опу ноту грчке владе те је приће била одбила.

ЦАРИГРАД, 17 јануара. — Пор-та је послала ноту своме посланику у Лондону, Рустем-паши, којом се позива инглеска влада да макне војску из Заикхе.

РИМ, 19 јануара. — Сјутра ће италијанска војска заузети Сац те ће се тамо препијети главни стан.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Самоубијство проф. Беаре.

(Свршетак).

А кад је Беара био особањак и кад се сваки час сретам са људима, који имају неке чудновате стране и навике, гдје је онда граница, која дијели особањаштво од људила? Шта је наметан човек, а шта суманут, психонат? Ту има двије школе пријести. Једна вели да је људило онда, кад нема никакве свијести ни о себи ни о околном свијету. Друга тврди да је човек људ и онај, који због ситнице пљане, свађа се и гони по судовима; и онај, који се вјешта или убија што је изгубио у трговини, или што га је љуба изневјерила; и онај, који прекомерно чезне за богатством, славом и сва средетва употребљује да до те сујете дође; и онај који се пјани те своје и свог потомства здравље упропаћује и онај, који се много хвали својим или туђим заслугама и онај, који лакоми-слено разасиња имање, и човек горд, високоуман, сујестан, нахућ, сувише нервозан и т. д. Она даље вели, да је сваки самоубијца душевно болестан човек. А злочинство и људило да проистичу из једног и истог извора.

По првој теорији било би мало људака у свијету а по другој премного. Истина је по срједи.

Осим људила људи дижу руку на се из других узрока. У данашњој културној Европи просјечно 22000 на годину свршавају живот самоубијством, али цифра самоубијства расте сваке године редовно. У Француској у годинама од 1851—1855 било је средњом цифром годишње 3639, а већ године 1884 било их је 5.752. Од тих је било 5.964 или 79% мушких, а 1608 или 21% женских. Према броју становника Француске на 100.000 долази 32 самоубице људи и 8 жена. Варошки се свијет убија више него сељачки. У 567 случајева поменуте године није се могао дознати узрок смрти; у осталим случајевима узроци су били ови: ослабљење душевних способности 2.168 (31%); стра-љачка физична и друге муке 1785 (25%); разврат, рђаво владање 1133 (16%); по-

ЦАРИГРАД, 19 јануара. — Про-носи се глас да ће Порга брзо послати у Софију Тојем-беја да настави по-словце Гадбан ефендије.

СРБИЈЕДА, 19 јан. — Бугарска је влада добила пријаву да су се скупиле нове чете под управом руски-јех офицера у околини Једрене, да у-падну у Источну Румелију.

ПЕТРОГРАД, 22 јан. — „Новоје Време“ потврђује излагање „Руског Инвалида“ о распореду војске на граници Њемачке и Аустро-Угарске, и увијерава да се руска војска распоре-ђује само ради обране. Док Њемачка буде на миру, вели, нема се бојати нападаја ни с које стране.

БЕЧ, 23 јануара. — „Wiener Abendpost“ (службени лист Њемачке владе) и „Reichsanzeiger“ (службени лист Њемачке царевине) доноси једнак уговор о савезу између Њемачке и Аустро-Угарске, да би се разгониле сумње у чисто обранбене смјерове тог уговора.

Ово је језгра тог уговора, од 7 октобра 1879:

Цар и Цесар, хотећи ујемчити сигурност својих царевина и задајући свечану један другом вјеру да неће никад изводити никакве нападачке тежње из ове чисто обранбене погодбе, именовали су кнеза Рајса и грофа Андришију као своје опуномоћенике, а они су углавили ове чланове:

I. Ако би Русија кренула ма на једну од ових царевина, оба погодника обавезани су да се потпомогу цијелом својом војском, те по томе и закључити мир само у међународном договору.

II. Ако би друга која сила кре-

родичне невоље 1031 (15%); бијела и сиромаштина 888 (15%). То су велике групе, од којих видно мјесто заузима због свог особитог карактера цифра 809 (11%) самоубијстава од алкохолизма, привичног пијанства, и 229 самоубијстава преступника.

У размаку од 1858 до 1883 године извршено је у Инглеској 42.630 самоуби-јстава. Дјеца испод 15 година ријетко се убијају. Честоћа увеличава се постепено с годинама до првога од 55 до 65 година, а тако исто расту и цифре душевне болести. На 100 самоубијца жена долази 267 људи. Од 15 до 20 године самоубијство је чешће код женскиња, него ли код мушких. Уплив занимања овако је разређен: војника 1149; слуга и кафанских послуживача 650; кафе-џија 474; љекара 472; апотекара 444; адвоката 408; месара и рибара 407; свештеника и калуђера 139; мађара 96; рудара 74. У опште се може рећи да је самоубијство чешће међу просвијећеном класом и да расте паралелно са већим бројем нежељених. Мислило се да је самоубијство најчешће у новембру и хладним и суморним мјесецима године, али статистика доказује да је најмања цифра у децембру, а највиша у јуну.

Је ли се Беара убио због какве не-среће, која му се у животу десила? Или је тражио и размишљао о људској срећи, па је видно да је нема и да по томе не треба живити? Ми знамо да прво није, а друго покојник за живота, колико се зна, није ни ломно главу много размишљајући о срећи. Заогромну масу људи ово питање и не постоји, већ живе из дана у дан без бриге о том, шта је то овај живот, колико ври-једи, трне и раде без приговора, без велике среће или несреће, и проводе дане, задовољни здрављем и можда оскудно под-мареним потребама. И ипак се сретни.

Ученик Будизма, притиснут биједом и климатом, одузеће себи живот по овој логици: живот је жалостан, ти ћеш родити сина с жалосном будућношћу, и тако ће ићи у бесконачност, докле ти добровољно не пређеш у нирвану, у ништа, не шчез-нећ у вјечности, убијеш себе, као проклету клику нееретних параштаја. Строги уче-ник Канта, проиникут светињом моралног закона, и његове неодољиве власти, жрт-воваће себe и своја лична уживања кад

пула на једнога погодника, други се по-годник обвезује да не само неће пома-гати нападача против свога савезника, но да ће према овоме савезнику одр-жавати бар пакломену неутралност. Но ако би нападачку силу потпомогла Русија, било да пристане уза њу вој-ском, било да распоредом своје војске попрјети нападној царевини, тада ступа одмах у живот одредба првога члана која уговара обавезу међусобне помоћи цијелом војском, те ће тада оба погодника заједно војевати док се не закључи мир договорно.

Трећи члан углављује да тај уго-вор остане тајна, па тада вели, да ће у случају опасног оружања Русије оба погодника јавити руском Цару, бар повјерљиво, да ће они сматрати напа-дај управљени против једног од њих двојице, као да је намијењен обојици.

Из новина.

Београдске службене „Српске Но-вице“ имају на челу свог бр. 8 од 12 јануара овај указ:

На предлог нашег министра унутраш-њих дјела, а по саслушању министарског савјета, ријешили смо и рјешавамо:

1, да се Народна Скупштина, изабрана за скупштинску периоду 1887, 1888 и 1889 године, распусти на основу првог одјељка члана 78 устава земаљског, а по одредби последњег одјељка члана 113 закона о пословном реду скупштинском;

2, да се, на основу члана 78 устава земаљског, а сходно члану 44 устава и члану 3 и 76 изборног закона скупштин-ског, на дан двадесет првог фебруара ове године предузме и изврши по цијелој земљи избор народних посланика за тро-годишњу периоду 1887, 1888 и 1889 године.

дођу у опреку са чиством правдом и оп-штом савишћу. Или Беара припада школи самоубијства, која се појавила у вријеме пропадања древне грчке философије?

Покојник је одузео себи живот услед далеко развијене душевне болести.

Под упливом болести ремети се једна или више радња нашег душевног живота. Губитак равнотеже обично се почиње са промјеном осјетљивости. Ми смо видјели да у здравом стању спољни предмети производе у нама по природи својој при-јатно или непријатно осјећање. По овоме обично се и дијеле душевне болести на два главна стања: е к с п а з и в н о, гдје је свијест жива, весела, бујна, и депр-е с и в н о, гдје је душа трона, као притис-нута, помрачена. Ако је човек веома радостан и весео за које вријеме зато, што је добио на лотерији или му се родиле син, ако је силно ожалостан, што му се догодила велика несрећа, што је тешко увијећен или подло опаднут, то је природна ствар, он је у афекту, али то брзо и про-лази. Али кад нема спољњег узрока и ми остајемо дуже вријеме веома тужни или веома весели, онда је то измијењена душев-на осјетљивост, ту је већ болест.

При експанзивном стању болесник је вазда веселог расположења духа, веома је задовољан, све види у ружичастој боји, много говори, у свима људима види прија-теље. Он је као у лаком опјанењу. Једна мисао не сусиже другу, нема кад ла обја-шњава своје стање. Ако га објашњава, то бива брзо, површно, лакомислено: он је весео с тога, што уображава да је доиста наместан, учес, славан, богат, чувен и т. п.

Напротив при депресивном стању у човека су непрестано мрачне мисли, он је невесео, има неку тугу, којој ни сам не може да даде рачуна. На питање споро одго-вара или упорно муги. Све што га окружава производи на њега жалостан упечаток, ништа га не може развеселити, од свога очекује зло посљедице, па и од својих најмилијих очекује само несрећу. Напоре-до с тим осјећа боник неку особиту врсту душевног бола, страха, ужаса, налик на грозно осјећање алкохолца, кад га на мун-кетање воде. Йуди, који су оздравили, веде да се тај бол не да описати, да се не да ни замислити и да је тежи од свију тје-

Наш министар унутрашњих дјела нека овај указ изврши.

Београд, 11 јан. 1888.

Милан с. р.

Министар унутрашњих дјела,
Св. Милосављевић с. р.

Бечки коресп. биро „заборавно је“ да нам то у своје вријеме јави, и ако су сви бечки листови допијели тај глас исти дан.

Од српских листова први је за-подио питање о распусту скупштине „Радикал“ г. Пера Тодоровића. У броју од недјеље 10 јануара тога листа има уводни чланак под насловом: „Ради-кална влада и савезна скупштина“, којим се доказује да садашња влада не може радити са „савезном скуп-штином“. „С тога је“, вели „Радикал“, „и потребно, и савјетно, и нужно да влада ову скупштину распусти, и да у што краћем року нареди нове слободне изборе“.

Из Великог Суда.

Број 38
1886

Марко Живанов Пуца, из Лимјана, уби Стишотиса, Грка из Кропиде, из-међу Навлије (Науплије) и Коринта, 16 јула 1885.

Иво Томашев Радомирад, позорник црногорских радника при про-кору коринтске превлаке достави Великом Суду својим писмом од 31 јула 1885 г. да је Марко Живанов Пуца, у друш-тву са Лазаром Николитим Вујо-вићем са Трнова, убио једнога Грка тр-говца. У истом писму јавља да је Марко Пуца признао пред њим да је Грка убио, и за Лазара да се вратио у Црну Гору; још к томе јавља да се сумња, да речену

лесних болова. С тужне мисли ум се не миче, ту се концентрише. Из дјетињства смо као здрави (често безразложно *) навикли да објашњавамо своје стање спољним уз-роцима, и болесник долази до закључка да се спољни свијет, а не он сам измијенио.

Депресивно је стање најчешће, и из-њег се развијају друге душевне болести. Та врста болести названа је липеманијом, људилом туге. Ријетко наступа од једном, већ се развија мало по мало.

Покојник Беара почео је у јесен пр. год. видно страдати овим недугом. Видјело се код њега најприје неко неодређено нераспо-жење духа, тромост, неспособност за рад, нека дјетињска бојазљивост. Лице му је било невесело, поглед блудећ, најчешће мало, држа-ње тијела немарно. У жалостивом гласу чујаше се отсуство енергије духа. Болест је напредовала из дана у дан. Кад сам једном дошао да га по боље посматрам, разлагаше својим друговима професорима с писалком у руци своју идеју фикс — perpetuum mobile. Одмах ми рече: „враг те одио, докторе, ти си ми нешто метнуо у вино.“ Још се онда давао којекако разложима пријатеља, да то и то није истина, да се покрене, обуче, изађе с ким.

Мало по мало измијенише се сва чула. Почео га мучити халуцинације, т. ј. упе-чатци без реалности: говорио је да му људи непрестано звижде. У исто доба појавише се изврнути стварни упечатци, илузије: слова у књизи изгледала су му сувише велика, слике ружне, напакне. Чинило му се да не лежи у постели, већ да висе у ваздуху. Неста основе свијести, — сигурности спољних упечатака, на нести и јасности разума. Једном велича да је спавао сто година, па се сада буди. Дели-ријум, бунцање, врло се све у једном кругу: све је то против њега намјештено, сваки је дошао само да га испитује, све

*) Да многи људи, ипак здрави и разумни, погрешно не објашњавају своје дневне нераспо-жење спољним, већ унутарним узроцима, ако су ту: на пр. тјме, што имамо главоболу, што се нијесмо добро испавали, што нам је рђав желудац и т. д. — не би се препорјучивали и свађали с правим, ко-нам тог дана под руку дође, не би ао с другим говорали не би нам други крив био. Види би више дружбе и корисног рада а мање интрига и личних зајевца, особито у малим мјестима.

двојицу није ко наговорио да убију онога Грка.

Према тој достави Велики Суд призва Лазара Вујовића, који у свом исциту од 2 септембра исте године овако изказа: „Био сам на раду Ива Ђоновића у мјесту званом Киломодина, где је био и Марко Цуца. На вече последњег јулија, пошто бјеху полијегали радици, дође и мене Марко Цуца око четри уре ноћи, и позва ме да се dignem. Ја се дигох, а Марко ми рече: „Хајде да се прошетам мало иза једне крчме, па да се вратимо у крму да што похарчимо, па да ти дам оне паре што сам ти дужан. — Пошто прођосмо мимо крчме, стигне једног човјека с којим Марко Цуца поче зборити грчки. Ја неразумијем тог језика те нијесам знао што зборе. Док у један мах, Марко извади шип, удари Грка неколико пута, па га закла испод грла. Ја га заштити, што закла права човјека, а он рече: „Да бар штогод осветим.“ Пошто се то догоди, утекосмо заједно, а Марко се одмах позва Иву Ђоновићу, какав је јунаштво учинио. Али са убијеног не узимасмо ништа.

Марко Цуца, ког је послао био Милош Томашев из Грчке, испитан је био у канцеларију Великог Суда о томе дјелу; но није признао ни једне ријечи од оног што је писао Милош Томашев пред којим је био признао да је Грка убио, и порицао је цијело кажњавање Лазара Вујовића с изјавом, да је све то клевета. Што више, порицао је својеручно писмо своје, које је из Каламаки 29 јула речено године писао Његовом Височанству, у коме, у неком облику недотупних стихова признаје ало дјело и излаже повод и начин убиства. Поричући садржину тога писма, порицао је и да га није његов рукопис. Међутим из пробе његовог рукописа видјело се, да пориче свој рођени рукопис. Кад је убица видјо да нема раита више порицати, признаде на исциту од 1 октобра 1885 г., да је он убио онога Грка.

На питање, зашто уби невиног човјека, одговара:

„Убих га за то, што ми је рекао Иво Ђоновић да га осветим зато, што су пријед тога Грци злостављали више Црногораца, а исти је Грк узео оружје Иву Ђоновићу, те за то да убијемо њега или два жандара.“

Тим хоће Марко да каже да је наговорен.

У писму пак писатом Његовом Височанству каже убица за тај наговор овако: „Иго мене рече: Овај човјека, што би свијетом морао, да га убијемо за наш образ и за име црногорско. Ја пођох, узех Лазара Николића са собом, и убих онога човјека што је био савјетан да изгубимо образ пред свијетом“ и т. д. Кад се то упореди са садашњим његовим кажевањем, види се да ту нема наговора.

се њега тиче, он је несретан, пронао, он је само за сажалење. Пенхички бол дође до врхуна, он побљаве и, не гледајући на пажњу и ревност његовог давнашњег друга, В. Новикова, уграби прилику, и одузе себи живот.

Покојник је још раније често жалио што се није оженио. Једи клику душевне болести наследно, то се поуздано не зна. За ове двије године међу љекарима у свима скуповима подизат је силан протест против претривања предметима особито, у средњим школама, из којих излазе млади људи са умореним мозгом, растројеним нервима, слабом или напаклом инјирјативом, и према томе неспособни за практични живот. Игре, излети, гимнастика и телесно здравље по несрећи занемарују се.

Донавши одрастао у школу силним напрезањем престигао је за годину све љако, али је послеје тога, кажу, био болестан готово годину дана. Да није видјео школе, већ да је остао горштаком, можда би и сад био здрав. Не би знао латински језик, али би живио по латинској нареди: *Beati illi, qui paternam vitam bebant exegent.**) И био би сретан.

Цетиње, 5 јануара.

Др. П. МИЉАНИЋ.

О П И С ОНОГОШТА-НИКИШКА.

Од старина — до 1887 г.

Написао

Максим М. Шобајин.

VII.

Римски натписи.

(Наставак)

1., На Планини. О овоме причао ми је биз. батал. командир Радоје Контин, још прије неколике године. Ја сам крај њега више пута пронао или ма да нико није могао показати. Али сад ваља два и по сата нарочито да идем да га тражим. Казато ми је

*) Њезики су они, који очинске пљве своји м воховишма уопштају.

За само дјело убиства, како је извршено, вели да је поша са Лазарем Вујовићем, а кад је угледао Грка и види да надице на онога што је напао на Иву Ђоновића, рече Лазару: „Хајде да га убијемо!“ Лазар му, вели, одговори, да нема оружја, — „с тога му дадох моју тобагу те потрчасмо за њим.“ Тада, вели, да је имао неке ријечи са Грком, па да је Грк извадио шип на њега и да га је он (Марко) ударио својим пет шест пута у преп, а да је Лазар ударио тогамо Грка по руци те му је шип ипао из руке, те га је тада Марко закла испод грла. О бежању прича као и Лазар.

Пошто је Вел. Суд саслушао како убију тако и Лазара којег Марко окривљује да је заједно с њим био на убијство и да је њима обојица рекао да то учине иети Иво Ђоновић, наредно је Вел. Суд да се убија суочи; јер је Лазар дошао из Грчке због бољести, а не, као што Марко вели, да утече, и виђаху се на њему трагови да је био тешко слаб.

По сучочењу Лазара и Марка, и по томе што Лазар правда Иву Ђоновића, да му никад није спомињао ни за какво убијство, и што се исти Иво у кажњавању слаже с Лазарем, да међу њима није било ријечи ни о чему што Марко каже, нити да су знали ни један ни други о намјери Марковој: Велики Суд, да би тачније био обавијештен, какве су ране по убијеноме, имали другијех трагова мучења или удараца по његовом тијелу, као и за то што убица онтукује Лазара да је и он намагао у убијству ударио Грка тогамо по руци, — обратио се својим путем к влади грчкој, да га о свему томе извјести.

Императорска руска мисија доставила је Вел. Суду овај извјештај грчке владе.

„Некаки Стилиотис, из Крониде, био је нађен убијен близу моста, на путу из Навлије у Коринт. На трупу било је неколико рапа учињених широким и острим оружјем, а те су ране, по нагледу, биле задате руком једног човјека; најтежа рана била је у грло. У деповима убијеног нашла се неколико приватних писема, комадић хљеба и 4—5 мједених пара. При телеђењу није се открило никаквих тачних доказа о овом злочину, само толико, што је овај Стилиотис био пошао из Коринта у Аргос и имао је са собом, из чега се даје мислити да је убијство било учињено с намјером одузима пара.“

Из приведеног писма види се да је само једна рука једним оруђем осмртила Грка и да није било никаквог трага од каквог удара на тијело убијеног, по чему се закључује да је то само замислиотина Марка Цуце да окриви Лазара Вујовића, надајући се ваља да ће то кему олакшати при одређењу казне.

По писму императорске руске мисије убијство је учињено ради отимања новца, т. ј. праве је разбојништво. Но по кажевању

да ту има много грађења камења а међу њих један најљепши с писмом, а то је мраморје латинско. Човјек ме добро обавијестио за мјесто где су мрамори, али сам се тражећи ипак добро ознојио, јер је и врућина петровска била. Падамо ми је на ум из ђетињства, кад би мој отац или стриц по сву ноћ тражили какву ромицу козу или овцу, па би по гори освапули међући пушке да плаше вукове. Истина ја нијесам ништа изгубио, али бих ради наћи што тражим него да ми дјарујете козу.

Планиница то вам је једно брдо које можете један сат прећи од поља Сливља па на ону страну јужну до мјеста гласите Башине-воде у село Повију, више које (воде) се надније назива па пушкомет даљине. То је голо пржуљаво брдо с мало горе и бантине, што се некад отисло од Острога, од чега је и добио име Острог, е се показао овијек остар. Планиница је стара граница између Зете и Ерцеговине, и вјечити пут који их веже.

Мрамор је с натписом близу пута, и чим с њега свратим потребним мјесто где је, ал га не могах наћи. Нађем ту и чобанчад иску код брава и нехтјеше ми га казат, ни за награду. Шта више планинице се, сумњајући да нијесам луд. Јер знате, ту се често виђају лудаци што их народ води светом Василију у Острогу. Тако тражећи и питајући сиђем у Повију те пред кућу једном сирмаку који окончавање поврће. Он ме једва познаде, чуди се свак моме тумарању, и смијенио је доказивати шта тражим. Запиткују ме: „шта ће ти камење, какво писмо, то је латинско писмо, шта ће ти оно“ и т. д. Речени конач рече да тек мало зна је су камењи, и склони се на моју

не само убије но и Лазара Вујовића као очевица цијелог догађаја, убијство је учињено тобож из овете, а не из лаконости, јер вели да је убијеног није ништа скидано. Но како да се замисли освета, кад убијени није имао никаквог посла с Црногорцима, а камо ли какве омразе, из које им се могла освета изродити. По свијем прикупљеним доказима, убијени је био прости путник те је нападут и убијен адиовачом руком Марковом, из побуда које нијесу довољно расвијетљене.

Међу тим, кажевању Лазареву, као јединог очевица, мора се највише пажње обратити, а то кажевање у неколико потврђује причање убице, по у главном га побија.

Кажевању Марковом не може се ни мало вјеровати, из више узрока и то:

Прво. Иво Ђоновић и Лазар Вујовић могу се све боље вјеровати него претрљиви Марко Цуца; а, осим другијех узрока и за то, што у писму из Каламаки Марко не вели да га је Ђоновић наговорио, већ како да је тек само жељу изјавио, да би се рад осветити Грцима, па и то вели: „Ја узех Лазара Вујовића“, што он не пориче, а не вели да их је ико посла да то зло учине, нити да је међу њима било предходног договора, као што сад збору.

Друго. Кажевању Маркову не може се вјеровати и за то, што је једном, док је био у Грчку, усмено и писмено признао да је он убица, па кад је дошао пред Велики Суд, порицао је све, што више и свој рођени рукопис горе споменутог писма, па је дошпије онет признао, не окривљујући овај пут још Лазара и Иву.

Треће. Марко је рекао да је Грк први тргао шип на њега, а Лазар то пориче, те вели да га је Марко без повода споцао и убио га.

Четврто. Кажевање убице, да је Лазар ударио Грка тогамо по руци и да му је од тог удараца шип ипао из руке, отица, јер на тијелу убијеног није се нашла никаквих трагова од удараца тогамо, осим смртних рана од Маркове руке, по чему се јасно види, да је све клевета што убица наноси на Лазара, као и на Иву Ђоновића.

У опште се види, да је то убијство учињено из неких нечистијех побуда, које нијесу довољно расвијетљене, јер се претпоставка грчких власти не слаже у томе са кажевањем Лазаревим, као јединог очевица при убијству.

По свему мора Суд свакојако мислити, да је убијство учињено да се убица тим похвали, а није мумного сметао страх од казне, јер је то било далеко од власти и суда његовог завичаја. Маркова намет није довољно развијена, па је замислио Бог зна какве добре и корисне посљедице по њега из тог убијства; но ипак није дотле заостао у намети, да не би могао одговорити за своја дјела.

молбу и пође пушкомет пута са мном. Јадни овај стари римски споменик нађосмо, и то у најгорему стању свога живота, коме је одбијена и глава и труп, а само прси још у стању. Овај одломак двије стоне висок једва нађемо у једној дубокој поточини што је вода зимља разрила, и двојица њих једва га извукосмо испод другијех камења, не оних мрамора, њих су људи одијели у грачење својих стајница, они су непробијали и овога с натписом и кусур одијели, тако ми рекосмо као и то, да су прије више година говорили сељаци да тај камен однесу у цркву под свету трпезу. Камен је обал и дебео као човјек преко препи; од онога је мермера бијелог каквог има у Вјелонављиница у Хум Виницки и Маџат. Био је веле, висок као највећи човјек и па њ писмо сврха до дна, т. ј. од главе која бјеше као јабука, па до дебела што је у земљи било. Натпису није наудио зуб времена, но су га простаци уништили. Натписе није око камења пописао и по 2—3 слова у једној врсти а и по једно слово. Ја сам нашао пет и по врстица у које је свега осам слова здравих и два при дну пребоја.

Слова су ова:

A E S
S —
S —
O N
— I —
C P

Пошто сам већ ближе Острогу него ли Никшићу, пођем на конач тамо код пречасног г. настојатеља Теофана Ђ. Војводића, и ту се забавим 3—4 дана. А ће би већ и могао наћи пријатније мјесто за привремено уживање

Но више свега Суд је увидио по свему, па и по ријечима истога убице, да је убијство извршено с предумишљајем, а то већ доказује довољно развијену свијест о кривици и даје довољну и пуно основу казни.

За то Велики Суд осуђује Марка Живанова Цуцу из Лимјана што је убио Грка Стилиотиса у Грчкој, на смрт.

Пошто је пресуда изречена, поднесена је на коначно ријешење Његовом Височанству Господару и Књазу Николи I. Господар је извољно удијелил милост осуђеном зликовцу и свети крст на вјечиту робију у Грмозур.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ.

ЦЕТИЊЕ, 23 јануара.

Пину нам из Вољевина о светосавској слави:

По свршетку божествене литургије у храму св. Јована, пошло се је у основну школу са „детињом“. Оба свештеника су обучена била у свештеничким одежама; протопрезвитер Вуко Пламенац и свештеник и учитељ Никола Чаловић. Најприје су ходили баци пјевајући: „Ускликимо са љубављу светитељу Сави“, за ђацима ишли су свештеници а за овима народ. У школу је одма почело водоосвећење.

Посље водоосвећења, наговорио је г. поп Никола Чаловић бесједу, која је врло занимала слушаоце, те су је с највећом вољом саслушали. Послије бесједи, два ђака су декламовала неколико изабранијех пјесама.

Послије изговоренијех пјесама, запоури се глас у три пута: Ура! и живо Никола! Живо! Живо! Живо!

— Пину нам из Колашина од 20 децембра 1887 (његовога се дуго задржао на путу, које непогодом времена, које својим пословима), како је тамо у очи Божића навалио снјег и мраз, да га таква ни најстарији људи не памте.

19-ог дец. на 8 ура у јутру угледа један Колашинца као да се на путу од Мораче нешто живо креће у великом снјегу. Кад он ближе, има шта и видјети. Гомила чељади, путника, који су по невољи запливали у то ледено море, отима се и бори да их љути сјевер не баци у какву провалију те да не утону у непроходном снјегу. Уиети час намјерник запуча пушком те се брзо зачу и глас трубе — јер у то смо доба године и у такво вријеме ваља наредни — те за један час ено свако одрасло чељаде колашинско заплива у снјег да поможе невољницима. Снјег бјеше до мушких рамена, а требало је по сахата

но што је та наш гласовити Острог, коме је сама природа удијелила чудотворну моћ лијечења, тјелесног и душевног: умјерено поднебије (температуру) и земно биље, добру воду и отворен поглед на Зету.

За те 3—4 дана људи ми причаше о споменику, да је био још један лијепи с писмом, па га је однао г. Војинић кад је овђе долазио (1878?). — А то је старо мраморје где је у стари земан изгинула некаква вјећа господи латинска“.

За г. В. Војинића причали су ми и у Никшићу да је долазио иза прошилог рата, и прегледао неке старине, као гробље око Петрове цркве и др., па сам питао људе који су ближе књижевне свјетлости, знаду ли за то, је ли г. Војинић што год нашао и издавао? па ми је одговорено да не знаду за то.

2., У Гречице. За овај натпис скоро сам чуо. Прости народ слабо цијени старине, а необавијештен је, а и награду изгледа. Најприје ми рекосе, да је нађен камен досеиен у варошку управу (полицију). Други веле, у окружно надлежатељство. Други да ће бити у селу код капетана; а најпослије, да ће бити још код онога што га је нашао. Тијем га трагом и нађем.

Село је Гречице на сјеверу од града по сата далеко, па десној страни р. Зете, над којим се диже врх Уздомир. Село је повелико и у врло дивном положају. Нови насељеници у њему слабо су ми познати, за то ми је требао човјек кога тамо познају. А сјећа се и мог тумарања по Планиници. Ал сам сад сретнији у предузећу. Једно јутро пораним за тамо као шетње ради, па кад будем ван варо-

газати и притити док се дошло до стра-
далника. Кад стигне на мјесто, нађоше
десеторо чељади, скоро мртвијех, смрза-
тијех. Ома их прихватише, преобуку их
у својим хаљинама, узму њихов пртљаг,
те овог поведи, овог понеси, тако све их
брао смјесте у кућу, и учини се све да се
обамрли поправе топлотом, храном и нијем.
Сви су девет остали у животу, само ће
по ће који мало страдати од ногу. Причају
да су и прошла коначна била на мукe, и
ако је јутрос много виши снјег.

Тек су се грађани Колашинци одмо-
рили мало од рада око спасавања и њего-
вања јутрошњих путника, кад на 7 ура у
вече опет зачуцаше пушке и затроби труба
на „узбуну“, и одмах сви Колашинци као
соколови, као да јутрос није било умора,
похитају на глас. Што би? Тамо је преко
моста, на Тари, на по часа од вароши
пануло троје ђеце која су ходила из мо-
рачке школе дома у Колашин. Кад је стигла
помоћ, била су ђеца већ пала у несвијест,
одмах их замотају у своје хаљине и доне-
су их на плећи у варош. Ту их вјештаци
људи стану трти и постепено разгријавати
те их, ушраво рећи, с овог свијета на ови
поврате. Ђеца ће остати у животу, и ако
ће за неко вријеме боловати.

Од умора и помета толиког је сво-
готово грађанство изнемогло било и сва-
је једва чекао да легне спати. Кад око 4
уре по поноћи зачуцаше опет пушке и
зачу се поклици: овамо, овамо! Пожар је
букнуо! На то све скочи из постеле голо
и босо те тјерај да тузи огањ. Распоред
је био смишљен и ваљан те се одмах, по
наредби, донесу сјекире за разбијање куће
и бутиге. Кад се све разбије од пожара,
пане огањ доље те се водом и снјегом уз
велику муку угаен. Да се није радило тако
живо и сложено, пропало би на педесет
кућа и много би се пмање сагрло.

У свијем тијем негодама особито се
одликовао брнг. бар. Милош Радовић.

Књижевност.

Пошто сам се након ријешно
државне службе обратио сам се опет
и нашој књижевности ерској, пак на-
мјеравам сада мога подмлађенога „Не-
ђељка“ у новој сјајнијој подобу у сви-
јет да отирам.

О том обновљеном дјелу изађе у
новосадском листу „Наше Доба“ бр.
1 о. г. нека биљеника, коју овјде при-
лажем за случај, ако тих овцина не би
при руди било; пак лијено молим, да
би славно уредништво извољело ту би-
љенку у свој цијењени лист препштам-
пати дати. Мој књижевни оглас послати

ни, ту потривим два наша артиљериј-
ска официра у шетњу, Миха Турчи-
ћа и Пера Вукотића, који чувши моју
намјеру драговољно ми пристаде у
друштво; а они се већ познају са Гре-
бичанима (на карти је погрешно: Ре-
бичи). Натпис је овај ископао Муртеза
Степанов, ниже куће му у банти, из
једне гомилице камњна и земље заједно,
прије једне године. На наше питање
ће је, одма су нас извјестили и ка-
зали у коју је кућу. Натпис нађемо,
али и он у жалосном положају. У нис-
кој Муртезиној кућици, камен с нат-
писом постављен је на земљи и на њ
стоји дрвено бурило с гвозденим обру-
чима у које домаћи доносе воду и у
њ стоји, а тешко је око 25 ока. Офи-
цери моји другови једва га извукоше
из глњба, изваљај га на поље на сви
кидини те га опери и слова очисти
од глњба.

Натпис је резан на једној четво-
ро-угоној плочи око двије стоне ши-
рине а тако и дужине, на сивом а
тврдом камену, дебелом једну стону.
Плоча је насколо лијено оперважена
а сам је натпис укопан један палац
дубоко. У том простору слова су доста
пабијена, висока један палац и при-
лично здрава, само што је нека обрч
од бурила, веле, окрњио и нека сасвим
издро, а то баш на посљетку ће је и
ћона будаком одбијена, кад је ваљен
из земље. По реду стоји овако:

С Р С Г О М М А X I M
М А I E I S Q V I X I I A N
N V X X V I I
D — I F M F A A F N I I L
I A E V A L O F I I I A E
Q U V E I T A V N O S
X X V P E — I — *)

*) Наша штампарија није могла сви-
јетх натписа овако саставити како су у

бу пак за неколико дана, и надам се
да ће ова књига и у нашој славној
Црној Гори наћи пријатеља; еле је и
њу благословио „Неђељко“ — који међу
осталим и ово каже:

Црногорци на гласу јунаци,
Соколови челичњих крила,
А имају орла Господара.

С особитим поштовањем Ваи:

Ог. Витез Угљешеновић-Острожички
Дворски Савјетник.

Биљеника о „Неђељку“, која нам
је међутим стигла и са новосадским
листом, ова је:

Чујемо поуздано, да ће до прољећа
изићи у Бечу на свијет ново, прера-
ђено, допуњено издање pjesничкога
дјела „Неђељко“ од О. Угљешеновић-
Острожичкога, које је г. 1860. тако оду-
шевљено примљено у народу ерском, и
које је pjesник сада још боље удесио и
угладио, пак и примједбе критике уважио;
оне литургијске pjesме сада су на антифон-
ску (1. и 2. лик) раздијелене, да све један
лик другом одговара, што је од особите
милнне. — О томе новом „Неђељку“ по-
који владика Никанор Грујић године 1885
овако: „Прочитао сам један пут и други
пут сткрај до крај сав рукописе ваи „Не-
ђељка“, дивећи се и клањајући се богат-
ству pjesничких мисли и pjesничкога језика
вашега, с којима се не могу успоредити
ни најчувенији ерски ни хрватски pjesници,
ни њихови рјечњаци; и било би донета
достојао, да дјело изађе на свијет, и да
се чита по свијем крајевима народа ер-
скога. Томе ћу и ја допринијети ако будем
жив“. — Овим толиким ријечима оставио
је преминули дични владика pjesник Ни-
канор, свој благослов као драгоцијен ама-
нет свој на овом књижевном дјелу г. О.
У. О., који је некоје примједбе у том
писму, по свему усвојио. — Књижевни
оглас изићи ће наскоро, а књига ће се
сада штампањим новим прависном и врло
елегантном. У напријед се радујемо овом
обновљеном умотвору нашег чувеног и
вриједног књижевника, који ће не само
обогатити него и подићи умиу разлику
Срба и Хрвата.

Београдски листови доносе сву
„опомену“:

Послије закључених рачуна за 1887
годину. Управни одбор удружења јавних
правозаступника ријешно је:

Орган удружења „Бранич“, часо-
писе за правне и државне науке, не смије
се никоме давати на вересију.

„За тачно извршење овога ријешења
има се старати уредништво, које ће слати
лист само оним члановима и претплатни-

VIII.

Карактеристика књижевних потврче-
нака.

Потурченог Србина од православ-
ног Србина, вјерозакон дијели. Ер-
цеговачког потуриу ни у чему не
мијењате с другијема потурицама, с
онијема у Арбанији, Старој Србији и
т. д., па ни с онијема у Босни. Српски
је карактер у Ерцеговини одличан, међу
ерпскијем провинцијама. Према њега
исто стоји и карактер потурчених Срба
у Ерцеговини, особито у градовима
ближе Црне Горе, као што је Никшић,
Корјенић (око града Клобука), Тре-
биње, Гацко, Невесиње, Пјевље (не
Колашин). У та мјеста живјеше све
скорањње потурице, браћа и пријате-
љи Срба који се крете. У обичноме
им животу једина је разлика религија.
Православни се крете а мухамеданци
клањају. Друго је све ситао у чем се
разликају. Језик је један исти ерпски,
другога не знаду ни једни ни други.
Србини иде Мухамеданцу на славу о
барјаму, а овај Србину на славу о
Божићу, крском имену и т. д. Нисад
се они не свађаше око вјере — но све
око политичких права. Они су оба
једнаки јунаци, а једнака и права има-
ду. Земља је старина њих обојице.

Двије вјере међу браћом заисто
јесу први и највећи непријатељи. Али,
колико сам ја схватио, сва борба про-
изводи за животна права. Мухамеда-
нац је добио надмоћнје с помоћу туђе
силе азијатске, над братом Христове
вјере, па као јачи, украђује братова
права. Али у Ерцеговини, ближе Црне
Горе, потурица нигда није имао те
снаге, моћи, да Србину екрати сва
рукопису назначени. Но кад се буде књига
спремала, постарићемо се да се све то
изреже у камену. — Ур.

цима, за које му благишнитво јави, да су
положили улоге односно претплату“.

На основу свога ријешења уредниш-
тво „Бранича“ објављује да ће 1 и 2 број
„Бранича“ за 1888 годину у једно бити
достављен члановима и пријављеним прет-
платницима — кад полаже улог односно
претплату.

За о уредништво позива све чланов-
ве да уплате своје улоге, а пријављене
претплатнике да положе претплату најда-
ље до краја овог мјесеца, јер послје тога
рока добијаће „Бранич“ само они који су
платили.

У исто вријеме позива и оне про-
шлогодишње претплатнике који до сада не
обновише претплату, да то учине у горњем
року.

Редакциони одбор и уредништво све
чине да „Бранич“ потпуно задовољи своје
читатеље, али да то могу и постићи по-
главито зависи од самих читатеља. Ако се
њихов круг прошири и ако буду уредно
плаћали, онва „Бранич“ неће ни у чему
оскудевати и моћи ће послужити и њима
и правној науци на задовољство.

Идућа свеска донијеће између оста-
лога: О трговачким пословима, од Ђ. Ж.
Ђорђевића професора права на великој
школи; О уређењу судова у Србији, И.
Услови за звање судијско, права и дуж-
ности судија, од И. Ј. Савића секретара
министарства правде; Источно питање,
превод у изводу из ручне књиге: Die Ori-
entfrage, mit den wichtigsten amtlichen
Urkunden, од дра Алб. Фрид. Вернера про-
фесора права на Берлинском свеучилишту.
Београд, 9. Јануара 1888.

Уредништво „Бранича“.

На то примјешује „Поклич“:

„У данашњем броју доносимо опоме-
ну од стране уредништва „Бранича“ и
невољно нам се хоће да рекнемо неколике
ријечи о узроку, који је ту опомену иза-
звао.

„Бранич“ је једини прави лист код
нас. Његови су претплатници скоро све
правници, искључно интелегентни људи.
То је читалачка публика која је више мање
у стању да не оскудева много и да по-
маже литературу. Међу тим уредништво
„Бранича“ има до сада преко 4000 динара
на дугу код својих претплатника — ер-
ске интелегенције. Жалосна појава. Кад
тако она ради, кад она даје такав примјер,
шта ли остаје другима? Крајње је вријеме
да интелегенција бар предјачи у пирењу
књиге. Особито они, који су у правној
струци, — парочито у нашим приликама,
гдје Велика школа даје тако слабо правно
знање, гдје читање гране нашег друштве-
ног живота чекају своје правничке раднике,
гдје најзад, вукући се по канцеларијама
излани и оно мало стеченог знања, —
требало би да помажу ту грану њене књи-
жевности.“

права онитипскога живота. Ни сам
његов карактер није баш право на то
циљао. Он је задовољан био само с
тијем, што је он парев, најмоћнијег
цара, цара царева. Он хоће да агуге
и бегуге, а Срби да му раде, фанати-
чан је и неће да ради. Али је вјерап
и севанлија је. Он прима од свога
чинчије колико му овај сам да доотка
с банитије; ага не иде у кућу његову
да види дал Србо није прикрио један
дио летине; не иде из више разлога,
јер му не годи непријатељство с под-
чињеним Србима који имаду слободну
браћу у Црној Гори, вагда готови на
кавгу и освету, к томе има ага карак-
тера и морала према брата, коме су
отета права. Са таким добрим по-
ступцима обдржава се мир код подчи-
њених Срба. Ова се дижу тек онда,
кад би се овај обичајни ред почео ре-
метити, или би осјетили струју осло-
бођења ослободница Црне Горе. Тада
се појаве најприје хајдуци црногорски
на четовање, плачкање, убијање, кла-
ње и т. д. За тијем то исто раде и
Турци, све што и Црногорци. Овај
вјечити немир веће је зло за Турке
него за Црногорце. Турци су живјели
добро. Ово су бранили и за њ се кри-
нички клали.

У доба мог намћења, Никшићу је
највише јада задавало Киево и Клев-
ски Озринићи, Цуце и Бјелице. Њине
су чете увијек биле у горама Никшић-
кијем. Плем Пјенивци најближе града,
вазда су се крвили на граници, ће
чобани најприје свађу направише. Али
су они често и мир уговорили с Тур-
цима, и ван других племена. Кад су
ови један пут тако у миру били, чет-
ник Мирко Токов Лакић, из Бјело-
навлића, проведе чету планином и уда-
ри на стоку код града, исецјече не-

ТЕЖАК. Власени и издавалац Српско
пољопривредно Друштво. Одговорни уред-
ник Светозар Ђ. Гавриловић. Свеска XII.
за децебар 1887 год. У Београду, у кра-
љевско-ерској државној штампарији 1887.

Садржај: 1. Основи рационалног
сточарства, (свршетак). — 2. Начин пче-
ларења по Коржењевском, од Радована
Мицића (свршетак). — 3. Прдео Левча и
Белице, од Д. К. Ј. — 4. Дуван, његова
култура и фабрикација, од К. Црногорца,
(наставиће се). — 5. Нешто из винодјеља
(свршетак). — 6. Примјена парне снаге у
пољској привреди (наставиће се). — 7.
Пољопривредно штеточиње и помагачи, од
Драг. М. Јовановића (наставиће се).

Биљенике: — Пелцовање (навр-
тање) прострела или антракса. — Да се
маховина са дрвета уклони. — Сумпор-
сање ишенице. — Да се смагне црна боја
на претима од ораха. — Одкуда биљке
добијају азот?

Гласник: — Винарска трговина Србије
за 1886 годину. — Винодјеље у Бугарској.
— Какав је доходак жетве у цијелом сви-
јету — Опет о непосредном снабдјевању
профијанта за војску непосредно од народа.
— Треба ли изверцери или земљодјелци
да снабдјевају војску са коњима? — На-
предовање књазарства у Босни. — Извоз
суних шљива. — Цијена жита страним
пијанца. — Дивљи кестењ два пут у години
цвјетао. — Шта кошта филкопера Италију?
— И опет о јананској свиленој буби. —
Колико је заражено винограда у Португизу?
— Критично стање инглеских снахија. —
Увоз воћа у Инглеску. — Осигурање стоке.
— Ослобођење винограда од порезе.

Подлистка: — Неколико невиних
прича из идла ратних. 1. У звијаници. —
2. Мир у рату. Од Св. Ђ. Гавриловића,
(свршетак).

Дописи: — Црна Ријека, од Ств.
Гојковића учитеља. — Јупковац, од Р. М. С.
Пешина учитеља.

Зависници: — V, VI. и VII сјед-
нице управног одбора ерпског пољоприв-
редног друштва.

Некролог: — Јован Ђорђевић пу-
ковник у пензији. — Иван Протић државни
вођар у Топчидеру.

Прилог: — Пољопривредницима
округа крагујевачког. — Огласи. — Цје-
новник сирава.

Просвјета.

МАТИЦА СРПСКА.

Систанак књижевног одјељења 30 де-
цембра 1887.

(Свршетак.)

Мата Петровић јавља, да је прегле-
дао дјело, које је непознати писац под на-
словом: „Естетика“ а с мотом: „Нит' сам

колико Турака, и плијен поћера преко
Пјениваца. Ови њега дочекају на село
Понију, плијен му отму и убију Мирка.
Ово су учинили за то, да покажу Тур-
цима, да они нијесу вјеру мира пога-
зили.

Мирко Т. Лакић био је перјаник
владике Рада, знатан јунак кога је Го-
сподар врло љубио. Мирко је погинуо
1840. По наредби владициној укопан
је у мап. Острогу пред јужна авлиј-
ска врата и гроб му озидан и на њ
нагписе, почиње: Мирку Токову Лаки-
ћу овђе погребеноме 1840 22 фебруа-
ра, дижем овај витешки споменик за
витешка твоја дјела“ и т. д. По томе
се види колико га је владика љубио.
Убица је пак смрћу кажњен.

Чете су дизали на Никшић и Бје-
лонавлићи, највише села Ресјевићи,
Виниће, Дабојевиће и т. д. Бивало је
случајева да се чете ерпске и турске
исхотећи сустретну у гори па се ту
искољу као на Косову. Тако једанпут
погибонне као четници три пона пје-
шничка. Такијех догађаја народ доста
памти, и то би вриједно било, да се
мјестин понови и учитељи потруде, да
ошину знатије вогађаје, па и pjesме
да скупе што се у народу пјевају о
такијем догађајима, још не штампане.

Образованост Мухамеданаца, као
грађана, по мом схваћању, није била
на већем ступњу, но у подчињених Ср-
ба или Црногораца. Њима није свијет-
лоет. У Никшић бјеху 3 цамије а шко-
ле не бјеше (мејтеф), ову су само по-
негда држали кад се требало за оде
спремати, а за писменост није ни збора,
који је то хтио, највише због записа,
ишао је у Мостар или Сарајево. Они
су врло сујеверни. У најновије доба
Срби подигоше кућу за школу у гра-

луда нит' одвише мудра, и т. д. подио „Матици Српској“ на расписану награду од 50 дуката, из задужбине Јована Остојића и жене му Терезије.

У својој подужој оцјени наводи, да је књига развијена у три дијела, пред којима долази као увод кратак приступ к „Естетици“. У првом се дијелу говори „О љепоти и вјештини“, у другом „О сликовној вјештини“, а у трећем „О гласовној вјештини“. Под сликовном вјештином обухватио је писане грађевинарство, вајарство и сликарство, под гласовном вјештином музику и пјесништво.

Оцјењивач наводи да нема никакве саразјерности у тој поједи. Ако ће књига с правом да носи име „Естетика“, онда би се морали у њој одсјечи о грађевинарству, вајарству, сликарству и музици, опширније изградити, да буду колико толико саразјерније оцјени о пјесништву. Све би то другачије непаало, да је цијела књига написана у једно вријеме и из једнога калупа, да је писац начинио пажљиво јасно одређен план и сваком дијелу своје књиге дао оно што му припада. Овако ова књига није ништа друго него наука о пјесништву са нешто опширнијим уводом о „Естетици“. Ту је главна мана и ту не помаже много, што је тај увод у главноме добро израђен. Због тога књига непознатог писца, колико је ваљана да послужи о раздоби естетике и о значењу појединих израза у естетици, ипак не ће много допринијети развијању умјетничке свијести, а то би требало да буде једна задаћа те књиге, која жели да буде и школска књига.

Не узме ли се обзир на то тако рећи педагошко гледиште него посматрамо ли, како је израђено оно, што се налази у књизи, онда се мора признати, да писац пише лијено, јасно и разговјетно. Дефиниције су му кратке и као што треба. У мањој мјери приједи то за рефлексије, које су уткане ради развијања. Нарочито пијесе савремена разлагања нишчева у оцјени под насловом: „Гдје је љепота?“ Ту се говори још о четири стихије, које су давно сахрањене. Али и разлагања о разлици између биљака и животиња, између живог и мртвога, о безумној и умној животињи, противе се са свим нашим данашњим напорима о свијету и природи. Тај оцек морао би се модернизовати, да пристане у књигу.

Најпотпуније и најбоље израђена је наука о пјесништву. Али баш тај највећи дио књиге није ништа друго него пренис из „Мале поетике“, коју је написао др. Стеван Павловић, а наградила „Матица Српска“.

Промјене су са свим незнатне. На неким мјестима испречметане су мало реченице или ријечи; по нешто казано је „онако исто или мало другачије“, неке су ствари скраћиване, друге опет мало проширене. Тако се о дактилском стиху говори мало опширније него у „Малој поетици“, а и

врете пјесништва карактерисане су нешто опширније. Код научног или енеког лирског пјесништва изостављена је поучна пјесма а и драматско пјесништво нешто је скраћено и размјештено. И примјери су великом већином исти као и у „Малој поетици“. Тај цио дио о пјесништву, а то су 84 табака рукописа пренисана је, са малим незнатним измјенама, у слогу и мјесту, али већином управо дословно, из „Мале поетике“. Узме ли се још у обзир, да је грађа и за оне дјелове књиге, који се налазе пред пјесништвом, узјамљена из „Мале поетике“: онда се види, да ова „Естетика“ није ништа друго, него „Мала поетика“, која је већ једном од „Матице“ као ваљано оцјењена, нарађена и прије године дана и печатана. Само је увод сада раширен, али новог нема у цијелој књизи ни једне нитице.

Писац додуше, наводи међу књигама, којима се служио при састављању свога списка, на посљедњем мјесту и „Малу поетику“, ати да је то дјело навео и на првом мјесту, не би тим довољно изразио помоћ, коју је од њега имао, јер је „Малу поетику“ просто преселио у своју „Естетику“.

Кад би се дакле овом дјелу досудила награда, онда би овјенчати писац „Мале поетике“ имао права да се тузи и ла замјера, што се за његов рад награђује други.

Најпосље није искључена ни та могућност, да је писац „Мале поетике“ уједино и писац „Естетике“. Али у смислу расписе награде, не може се та евентуалност у обзир узети, а све кад би се и позитивно знало, не би ни у том случају било оправдано, да се једно исто дјело двапут награђује.

Попито је дакле рукопис, који је под насловом „Естетика“ поднијет за награду, већ једном награђен и печатан као „Мала поетика“ то је оцјењивач тог мишљења, да му се не може досудити расписана награда.

Узима се на знање, док и други умовљени оцјењивач проф. Васа Вујић не поднесе своје мишљење о истом дјелу.

Члан А. Сандић саопштава захвалност проф. дра В. Јагића који га је замолио, да буде тумачем његове благодарности код „Матике Српске“, која је на поклон послала своје „Естетике“ за „Филолошки семинаријум у Бечу“.

Непознати писац подноси на расписану награду позоришну игру из српског живота под насловом: „Становници тржног мјеста“, весела игра у 4 радње у 7 слика, са пјесвањем, играњем и свирком, са одјељеном пвдигром: „Црвене хлаће“.

Издаје се на оцјену члановима Младег А. Јовановићу и дру. Ђ. Дери.

Прва свечана сједница књижевног одјељења биће о св. Сави о. г., а друга редовна по обичају мјесеца априла о. г.

погорцима слободно. Али од како јаванција градом управља, ту се појављују читаве странке које симпатизираше политичкој идеји Црне Горе. У то је биза и забитска кућа Мушовића, но потајно, према околностима. По јавној страни најзатни је вођа Адајлија (Хаџи-Алија) Веризовић, Херцеговац и потурчени потомак Никшић. То је био човјек кружан, мудар и бље образован; имао је јако братство. За то није крио симпатије према Црне Горе. За то је одио на Цетиње Кнезу Данилу и с њим разговарао. Кнез Данило је дозволио, да се син Адајлин Махмут побратими с кнежевим синовцем Николом. Али туркизам никишићки то гријатељство није смио јавно трпјати због царског гњева. Зато Турци ударе на кулу Адајлије Веризовића и његово братство. Бој је трајао више дана и крв је потекла по градеким улицама. Адајлија је у помоћ притекао рођак му из Јупе сердар Шого Николић (сеназ Књаза Данија) с 30 Жупљана. али ипак туркоманска странка надвлада, пошто с града обори топове на кулу Адајлину и сву је изрешетају. Адајлија буде сургунисан, а син му Махмут утече из тамнице сарајевске и стани се на Цетиње код Књаза Николе, уживајући награду 20 година, а умр'о је у ослобођени Никшић 1879 год.

(Вршиће се.)

Међу никишићким Мухамеданима, свагда је бивало по неколико србљуба који су пријатељовали кући Петровића и кући Вукотића, и тајно и јавно. На задану ријеч вазда би Црногорац дошао свом пријатељу у сред града, а грађанин тако на Цетиње међу Цр-

Под насловом Ријетка по част има биоградска „Нова Уставност“ ову биљешку:

„Француска академија des sciences morales et politiques, једна од пет, што састављају l'Institut de France изабрала је са 34 гласа (свега их је 37 у томе разреду) 7 јануара по новом стилу ов. год. нашега ученога сународника дра В. Богинића за својега дописнога члана.

То је велика по част не само проф. Богинићу, него и народу, чији је син. Послије ученог Дубровчанина Бошковића (рођена прије 100 г.), такођер наше горе лист и дика; ево, први је др. Богинић од српских и хрватских књижевника и научника изабран за члана Француске научне академије (l'Institut de France).

Није лако постати члан те академије. Тамо су на реду стотине књижевних и научних великана, који су осјеђели на књизи и науци; и академија бира од њих само оне, који су у науци по својој струци изијели: нове мисли, нов оригиналан правац и нске изналаске.

„La section de legislation, droit public et jurisprudence“ поменуто академије ставила је у тај ред научника и нашега Богинића.

Топло, честитајући му ту ријетку по част, желимо му дуг живот и крјенко здравље, да се и од сада његовијем научнијем радовима слави име српскога и хрватскога народа у иностраном ученом свијету.

Биоград, 9 јануара 1888.

Н. Д. А.

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 2 јануара. — Ове недеље имали смо средње и јаке вјетрове од И. кв., мирно море и ведро небо.

На улазак Бојане има дубине 3 поге млетачке.

Доје дрише:

Траб. итал. „Розарио“, тон. 9, кап. Бентура Апреја, из Будве, крцат. Траб. тур. „Хаирлије“, тон. 15, кап. Сали Али, из Медове крцат. Брац. аус. уг. „Мари“, тон. 13, кап. Мато Донза, из Дубровника, крцат. Траб. при. „Хаирлије“, тон. 10, кап. Усеин Муртеза, из Медове, крцат. Траб. при. „Провиденца“, тон. 10, кап. У. Исмаил, из Медове крцат. Траб. при. „Кор. Скутарино“, тон. 34, кап. Сулејман Јусуф, из Бара, крцат. Траб. при. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. Мустафа Мехму, из Медове, крцат.

Одје дрише:

Траб. тур. „Хаирлије“, тон. 15, кап. Сали Али, за Скадар крцат. Траб. при. „Хаирлије“, тон. 10, кап. Усеин Муртеза, за Скадар, крцат. Траб. при. „Провинција“, тон. 10, кап. Усеин Исмаил, за Скадар, крцат. Траб. при. „Буона Сорте“, тон. 21, кап. Мустафа Мехмед, за Скадар, крцат.

Оцињ, 10 јануара. — Ове недеље имали смо умјерене вјетрове од I. квад., ведро небо и мирно море.

Барометар 76.8.

Доје дрише и одје дрише:

Пароб. аус. уг. „Тритоне“, тон. 506, кап. Волани, из Медове, крцат, за Бар. Пароб. аус. уг. „Фиуме“, тон. 420, кап. Мрак, из Бара, крцат, за Медову. Траб. тур. „Аирлије“, тон. 16, кап. Асан Муја, из Котора, празан, за Драч. Траб. при. „Две Фратели“, тон. 39, кап. Фавли Гучи, из Трета, за Св. Николу.

Бар, 16 јануара. — Имамо вјетрове западне и сјеверне доста јаке, снијег и море узбуњено.

Барометар 77, стање температуре Р. 3.

Доје дрише и одје дрише:

Пароб. лојда „Фиуме“, тон. 420, кап. К. Мрак, из Оциња, крцат, за Будву. Пар. лојда „Делфино“, тон. 500, кап. Волани, из Будве, крцат, за Оцињ. Траб. грчки „Иномони“, тон. 32, кап. Н. Орфано, из Трета, крцат, трговине.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Његово Високопросвештенство госп. Митрополит Митрофан доставио ми је, да је добио писмо од пароха дубровничког г. Јована Бућина, да се мој син:

Симеон (Гледо) Поповић

са бродом „Мила Браћа“ дана 15 декембра пр. г. под Цаватом у море угазио. Наша родољубива браћа из православне општине дубровачке извадили су га из мора с великом муком, дана 13 ов. г. а на Савин-дан 14 ов. м. свечано је попра-

ћен од православног народа и пречасног пароха г. Јована Бућина до православног гробља дубровничког гдје је и сахрањен; тим су моју родитељску тугу у велико ублажили. У слијед чега за дужност сметрам овим изјавити јавну срдачну благодарност како личноме и родољубиома грађанству дубровничкоме, тако пречасноме и велеуваженоме пароху г. Јовану Бућину, једнијем што се трудише да нађу тијело мога пок. сина, другијем што при спрово-ду изволише присуствовати и пошљедњу по част и љубав према моме сину указаше.

Дробњаци, 22 јануара 1888.

ожаљонђени отац:

Поп Мићо Требјешанин.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Господин Арса Пајевећ, штампар и издавач српских књига у Новом Саду, послао је и ове године, као и навијек, нашој читаоници на дар 20 књига одабранога садржаја, у вриједности од 15 фр. а. вр.

Друштво ове читаонице, са свога годишњег светог савског скупа, шаље му братски поздрав и изриче му топлу захвалу. Никшић, на св. Саву 1888.

Управа читаонице.

ЗАХВАЉУЈЕМ:

Г. г. Симону Хрвату и Дмитру Шутловићу овдашњијем грађанима, који се одликоваше приликом прославе светог савске у овдашњој школи: како са потрошком тако и са услугом ове 1888 год. А тако и пароху Фрутачком г. Филипу Пеншићу, који је на истој прослави изволио даровати новчано четири ђака, који су декламовали.

Даниловград, 18 јануара 1888.

Јован Лаушевић учитељ.

Књ. ЦРН. ПОВЛ. ПАРОБРОДСКО ДРУШТВО.

ОБЈАВА.

Почем се због краткоће времена, које је одређено као рок за уписивање акција књ. црн. повлашћеног паробродског Друштва, као и због других непредвиђених тешкоћа није могло завршити то уписивање до 15 Децембра 1887 а ни уплата до 15 Јануара 1888, то је потписани одбор у сједници својој од 4. ов. м. закључио:

да се уписивање акција књ. црн. повлашћеног паробродског Друштва продужи до 1 Априла 1888, а уплата до 1 Маја 1888.

Ушљед тога умољавају се дојакошњи друштвени повјереници, да изволе наставити своје пријатељско настојање око прикупљања новијех чланова-акционара, а позива се учито поштована публика наша и страна, да приступом својим у акционарски заједницу овога Друштва покаже своје учешће у овоме нашем подухвату.

Цетиње, 8. Јануара 1888.

Привремени Одбор

књ. црн. повл. паробродског Друштва.

Секретар: Предсједник:
В. Вулетић Ј. Павловић.

ОГЛАС.

ПРАВЕ ТРИФЛЕ

(црне гљиве, truffes) од ПЕРИГОРДА, свјеже, особите кавкоће, по 20 франака кило (нето), опремиће се бесплатно до железничке станице најближе купцу. Консерве трифула перигорских, по 25 франака кило (нето), опремиће се бесплатно до железничке станице најближе купцу. Да бисмо себи уштедили претеране трошкове врћања новца, молимо своје муштерије, да пошлу цијену паручбине, кад нам буду послали наредбу. Ваља врло читко написати своје име и адресу. — Траже се озбиљни преставници уз врло добру награду.

Pouzalgue, à Vitry près Paris.